

Χαρτογράφηση της πολλαπλής αποστέρησης στην Περιφέρεια Κρήτης

«Έρευνες για την στήριξη της λειτουργίας του
Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης της
Περιφέρειας Κρήτης»

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
UNIVERSITY OF CRETE

ΕΓΧΕΤΡΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΑΤΥΞΗΣ
& ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Ομάδα έργου

Βασίλης Αράπογλου

Επιστημονικός υπεύθυνος,
Αναπληρωτής Καθηγητής
Τμήμα Κοινωνιολογίας,
Πανεπιστήμιο Κρήτης

Θωμάς Μαλούτας

Επιστημονικός συνεργάτης,
Ομότιμος Καθηγητής,
Τμήμα Γεωγραφίας,
Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο

Δήμητρα Σιατίτσα

Επιστημονική συνεργάτιδα
Μεταδιδάκτορας Τμήμα
Κοινωνιολογίας,
Πανεπιστήμιο Κρήτης

Σταύρος Σπυρέλλης

Επιστημονικός συνεργάτης,
Ερευνητής, Εθνικό Κέντρο
Κοινωνικών Ερευνών

Εργαλεία Εντοπισμού της Πολλαπλής Αποστέρησης

- ❖ Γεωγραφική Βάση Δεδομένων που περιλαμβάνει 91 Δείκτες από ΑΑΔΕ, ΟΑΕΔ, ΗΔΙΚΑ, ΕΛΣΤΑΤ
- ❖ Ομαδοποιημένα σε 5 Διαστάσεις Αποστέρησης (Εισόδημα, Απασχόληση, Εκπαίδευση, Στέγαση, Φροντίδα, προοπτικά πρόσβαση στην Ιδιότητα πολίτη και Περιβάλλον) με δυνατότητα άμεσης χαρτογράφησης της συγκέντρωσής τους (LQ)
- ❖ Μονάδες Αναλυτικής Απεικόνισης Κρήτης (786 ΠΚ, 74 ΤΚ, 25 Δήμοι)
- ❖ Δείκτης Συνολικής Πολλαπλής Αποστέρησης

Λειτουργίες και χρήσεις

- Ιεραρχεί και εντοπίζει τις πλέον αποστερημένες περιοχές
- Σε κάθε Περιφερειακή Ενότητα και Δήμο στην υψηλότερη δυνατή ανάλυση
- Εντοπίζει τις επιμέρους διαστάσεις της αποστέρησης τοπικά
- Αναδεικνύει τις υφιστάμενες δομές χωρικής ανισότητας (μη-συνοχής)
- Διευκολύνει τον Αναπτυξιακό Σχεδιασμό, και την ανάγκη διπλής προστασίας ευπαθών «ομάδων» και **«περιοχών»** (people based – area based) δηλαδή περιοχών εκτεθειμένων σε πολλαπλούς κινδύνους
- Διασυνδέεται με το GIS- CRETE: είναι ανοικτό στο κοινό
- Έχει δυνατότητα υποδοχής νέων δεδομένων και επέκτασης

Οι 13 Μεταβλητές ανά Διάσταση

Εισόδημα	1. ΕΕΕ: % δικαιούχων/δηλώσεις 2019
Απασχόληση	2. % Μακροχρόνια ανέργων 01/19
	3. % Μεταβολή ανέργων 05/18-05/20
	4. % Ανειδίκευτων απασχολούμενων 2011
Εκπαίδευση	5. % εκτός εκπαίδευσης >12 με πρωτοβάθμια εκπαίδευση
	6. % ΕΕΑΚ 15-18 με υποχρεωτική 2011
	7. % ΕΕΑΚ 19-24 με υποχρεωτική 2011
Φροντίδα	8. % Εξαρτημένου ανήλικου πληθυσμού (0-14) 2011
	9. % Εξαρτημένου ηλικιωμένου πληθυσμού (0-14) 2011
	10. % Χωρίς αυτοκίνητο 2011
Στέγαση	11. ΣΕ: % δικαιούχων/δηλώσεις 2019
	12. % χωρίς θέρμανση 2011
	13. % σε ενοίκιο 2011

Με δυνατότητες επέκτασης:
αναπηρία, εισόδημα δηλωθέν &
φορολογητέο, δηλώσεις <5000,
απάσχ.

Προοπτικά: απογραφή του 2021
(από το 2024 και μετά),

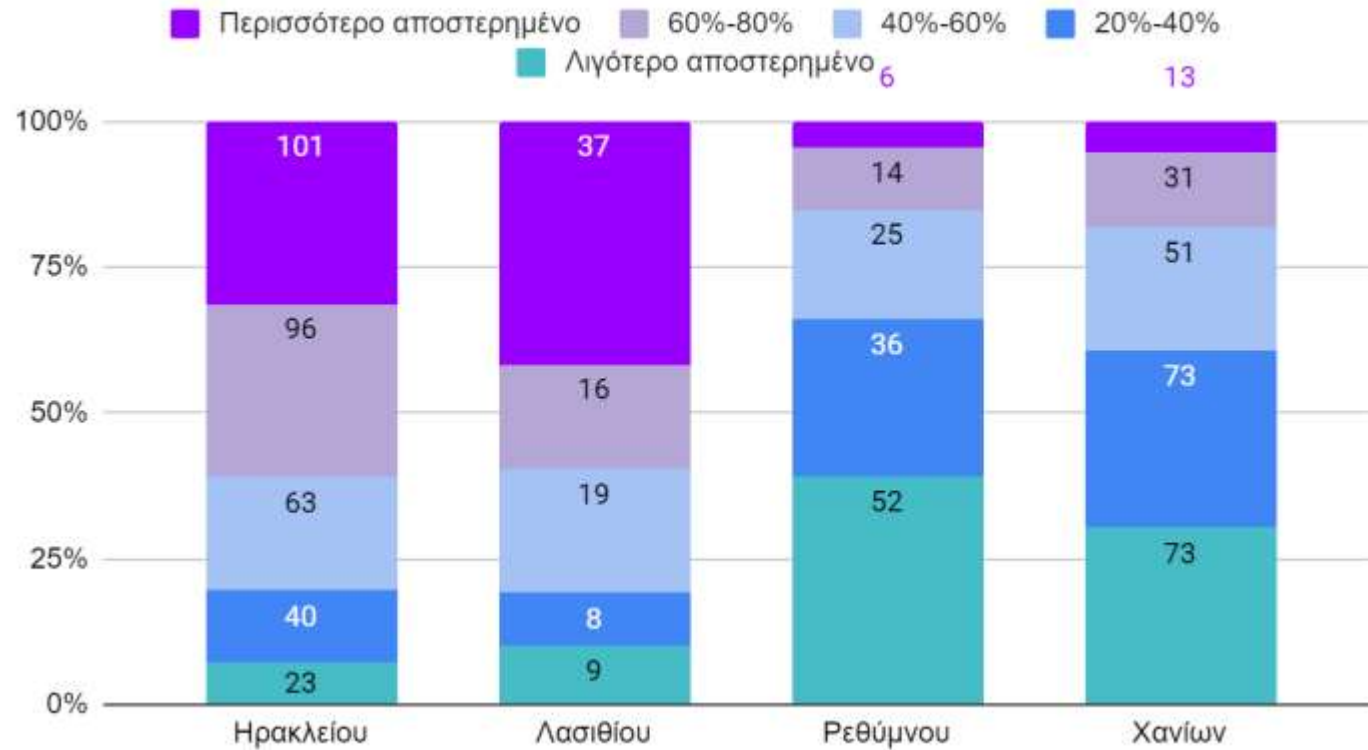
- ❖ Αποστέρηση υγείας (αναπηρία, νοσηρότητα)
- ❖ Περιβαλλοντική αποστέρηση
- ❖ Χάσματα ένταξης μεταναστών
- ❖ Εργασιακή φτώχεια

Συνολικός Δείκτης Αποστέρησης (ΣΔΑ) στην Κρήτη (ΜΑΑΚ 2021)

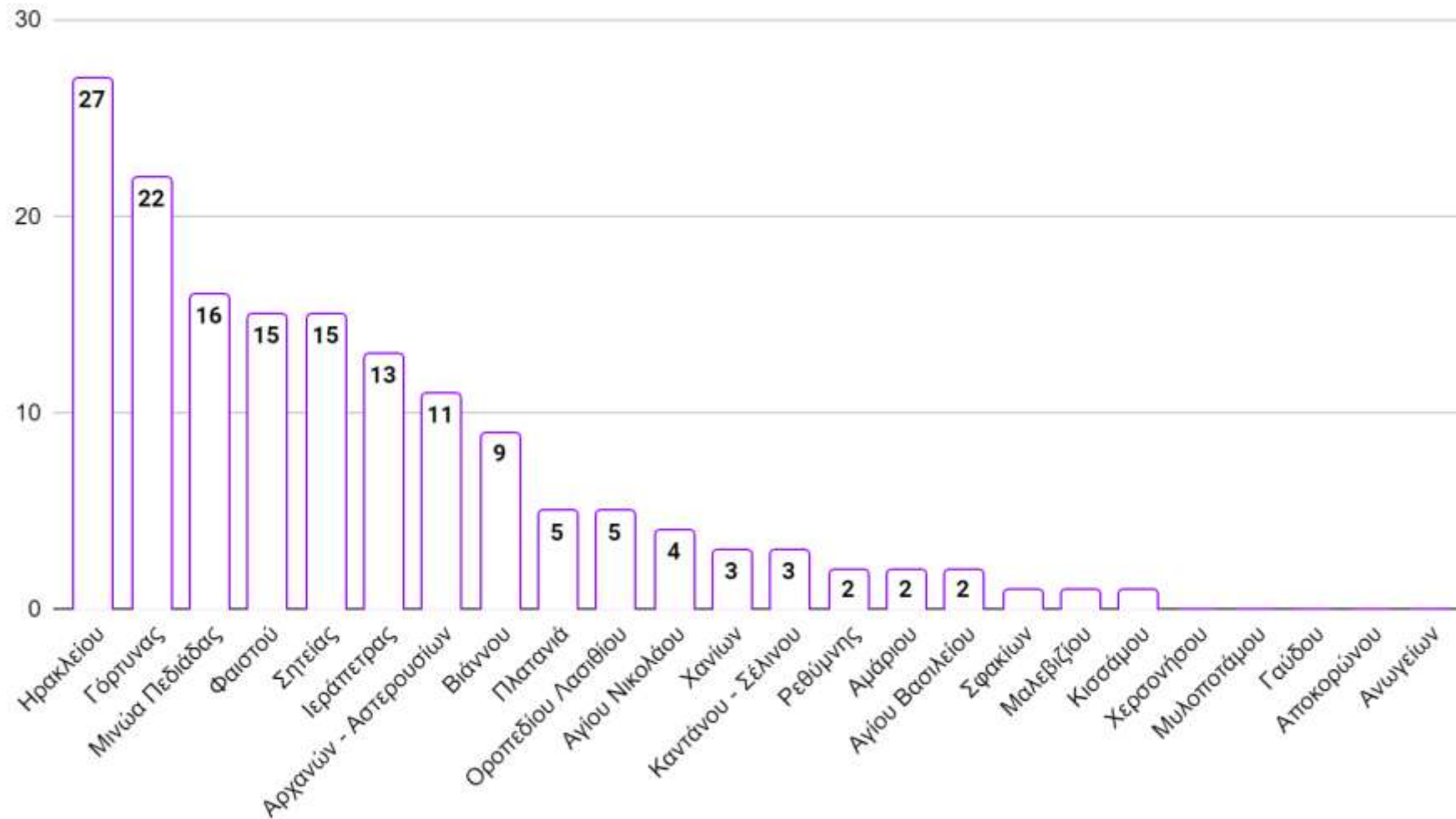
ΝΟΤΙΟΣ - ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ ΑΠΟΣΤΕΡΗΣΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
ΑΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΑΠΟΣΤΕΡΗΣΗΣ ΣΤΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟ

Κατανομή κλιμακίων ανά ΠΕ Περιφέρειας Κρήτης (%)

ΠΕ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΤΙΣ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΑΠΟΣΤΕΡΗΜΕΝΕΣ + ΔΙΑΧΥΣΗ

ΠΕ ΛΑΣΙΘΙΟΥ ΠΟΛΛΕΣ ΑΠΟΣΤΕΡΗΜΕΝΕΣ + ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΗ

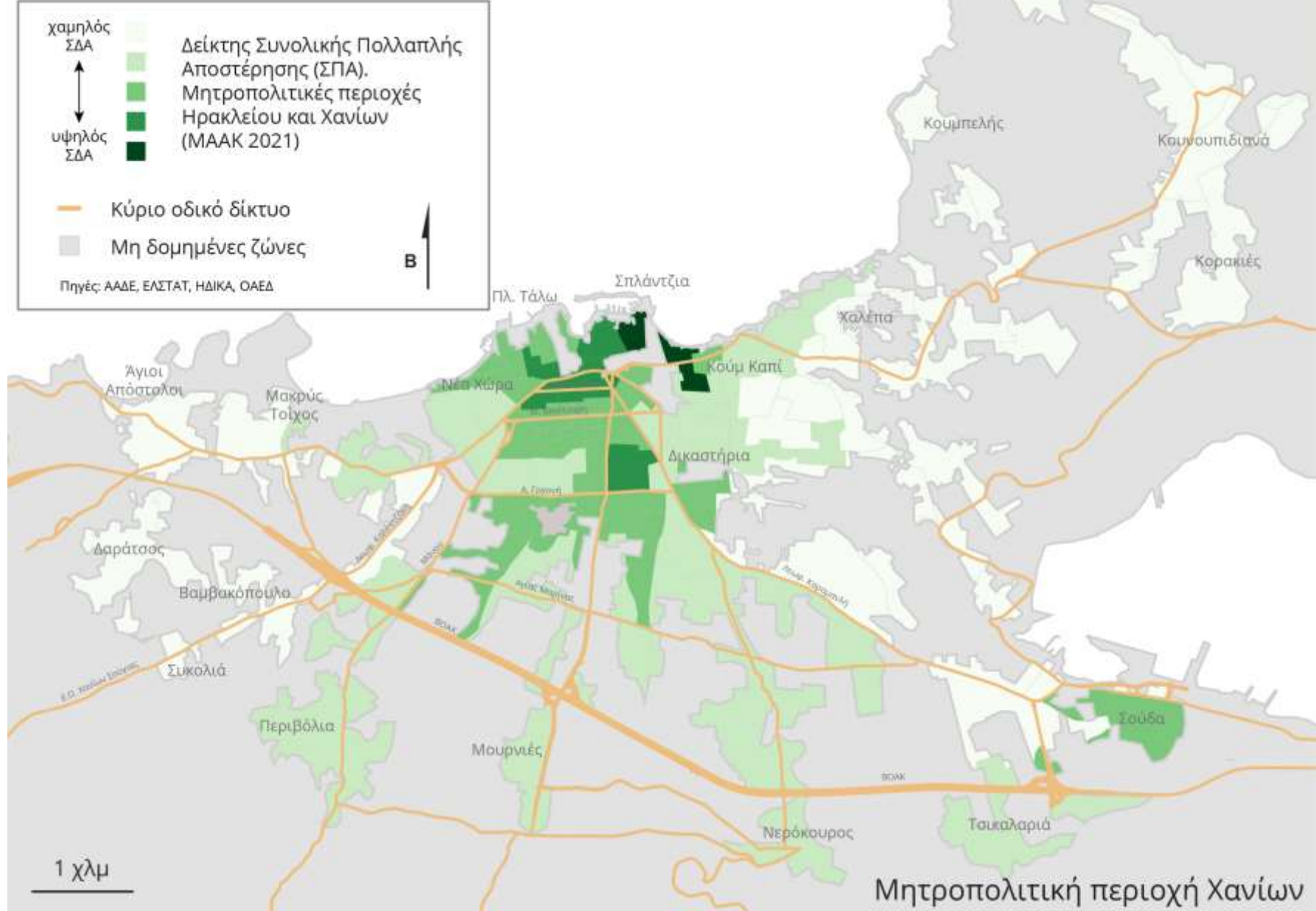

Οι πιο αποστερημένες περιοχές ανά Δήμο

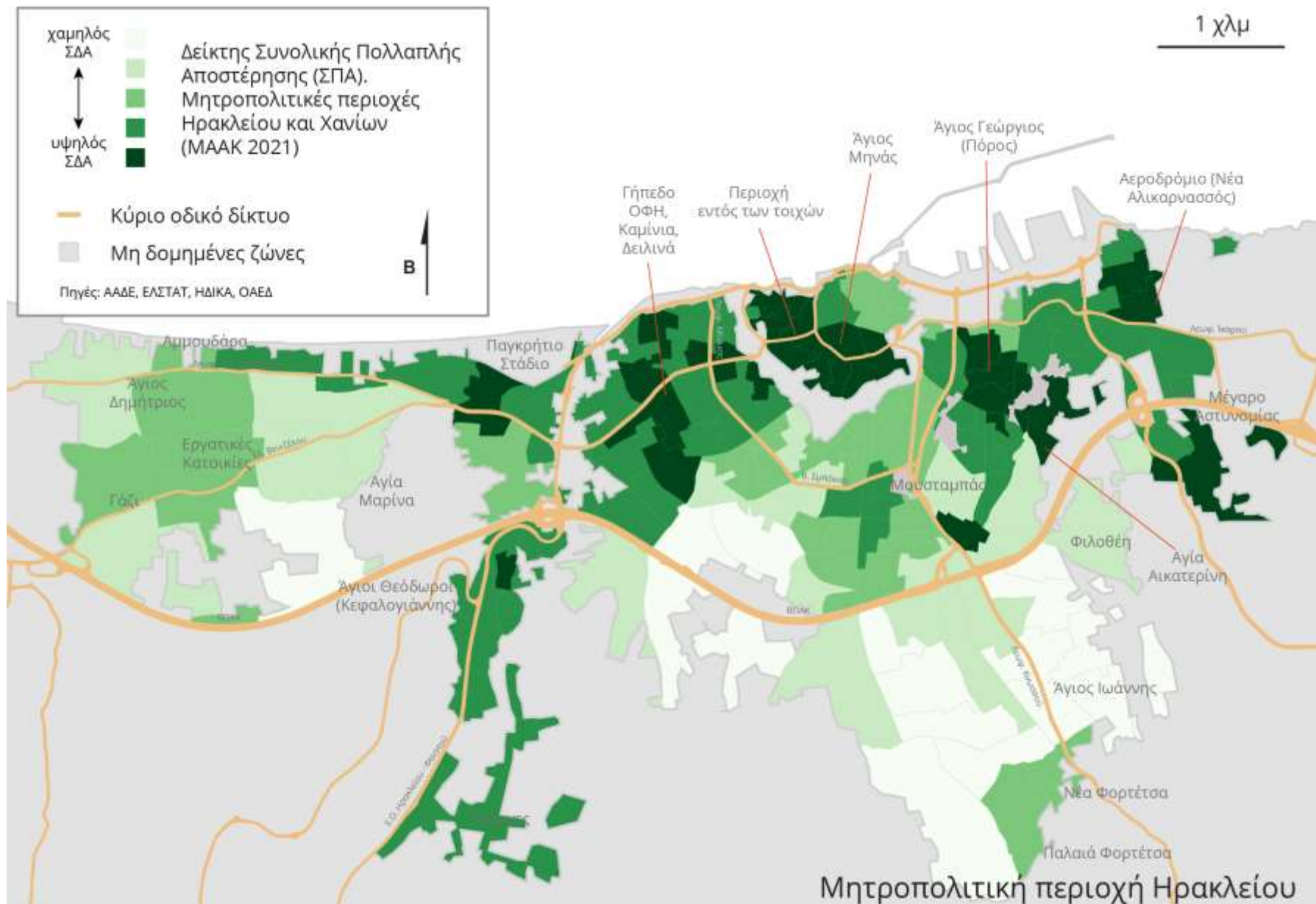
Χανιά

Θύλακες αποστέρησης

Ηράκλειο

Θύλακες αποστέρησης

Μητροπολιτική περιοχή Ηρακλείου

Επίπτωση COVID στην απασχόληση

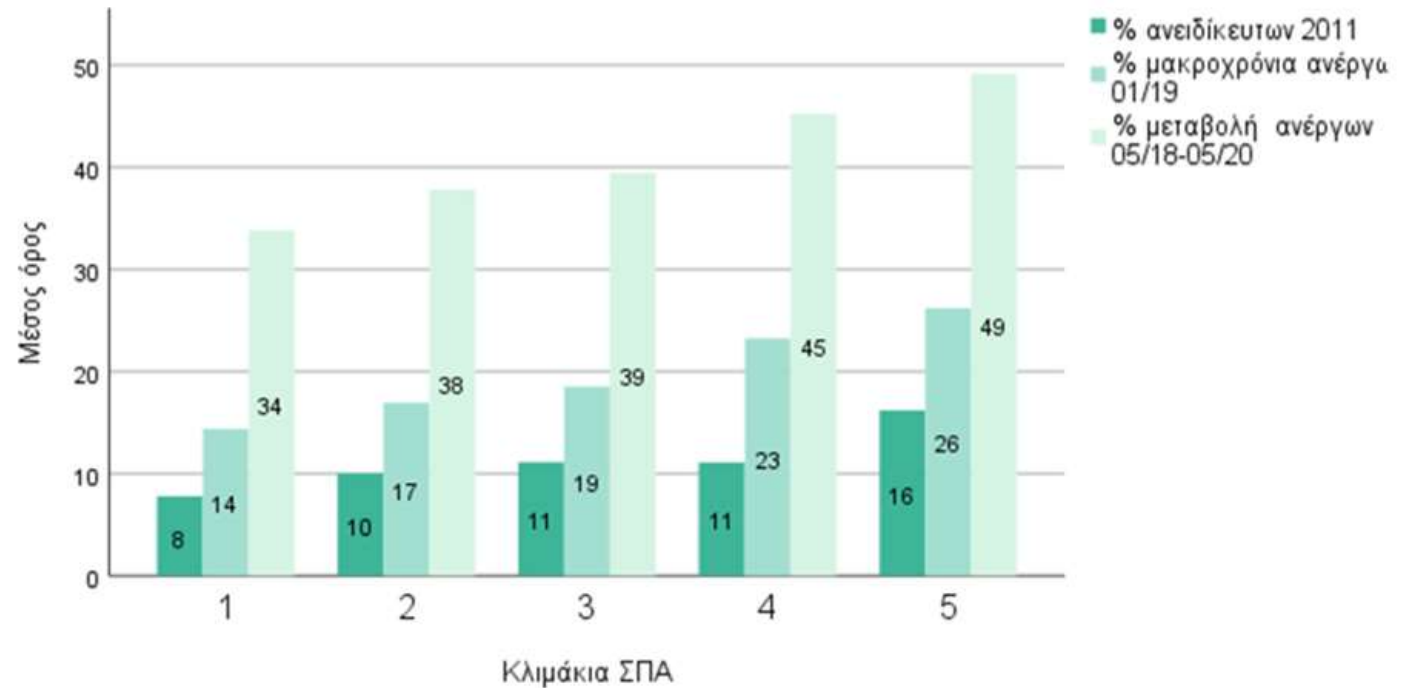
Πλήττει τις περισσότερο αποστερημένες περιοχές

Ιδίως τις περιοχές **αστικής αποστέρησης**

52% αύξηση ανεργίας αστικές (37% στις αγροτικές) 5/18 -5/20

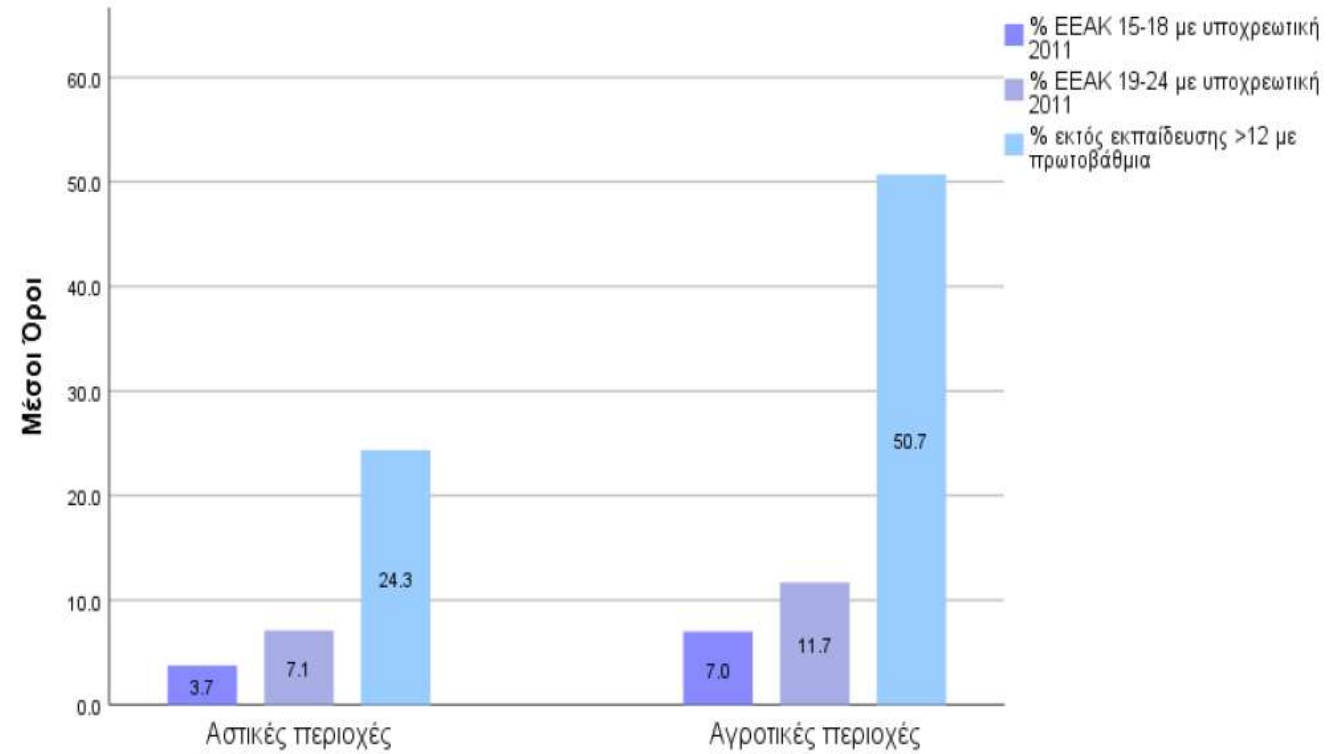
26% μακροχρόνια άνεργοι αστικές (περισσότερα εμπόδια να ξαναβρούν εργασία + πλήττεται εμπόριο- τουρισμός)

16% ανειδίκευτη εργασία (χαμηλή ειδίκευση στις αγροτικές περιοχές)

Εκπαίδευση και Νέοι ΕΕΑΚ

Μεγαλύτερος κίνδυνος στις
αγροτικές περιοχές αποστέρησης
τόσο στις ηλικίες 15-18 όσο και
στις ηλικίες 19-24

Στεγαστική και Περιβαλλοντική αποστέρηση Ενεργειακή φτώχεια

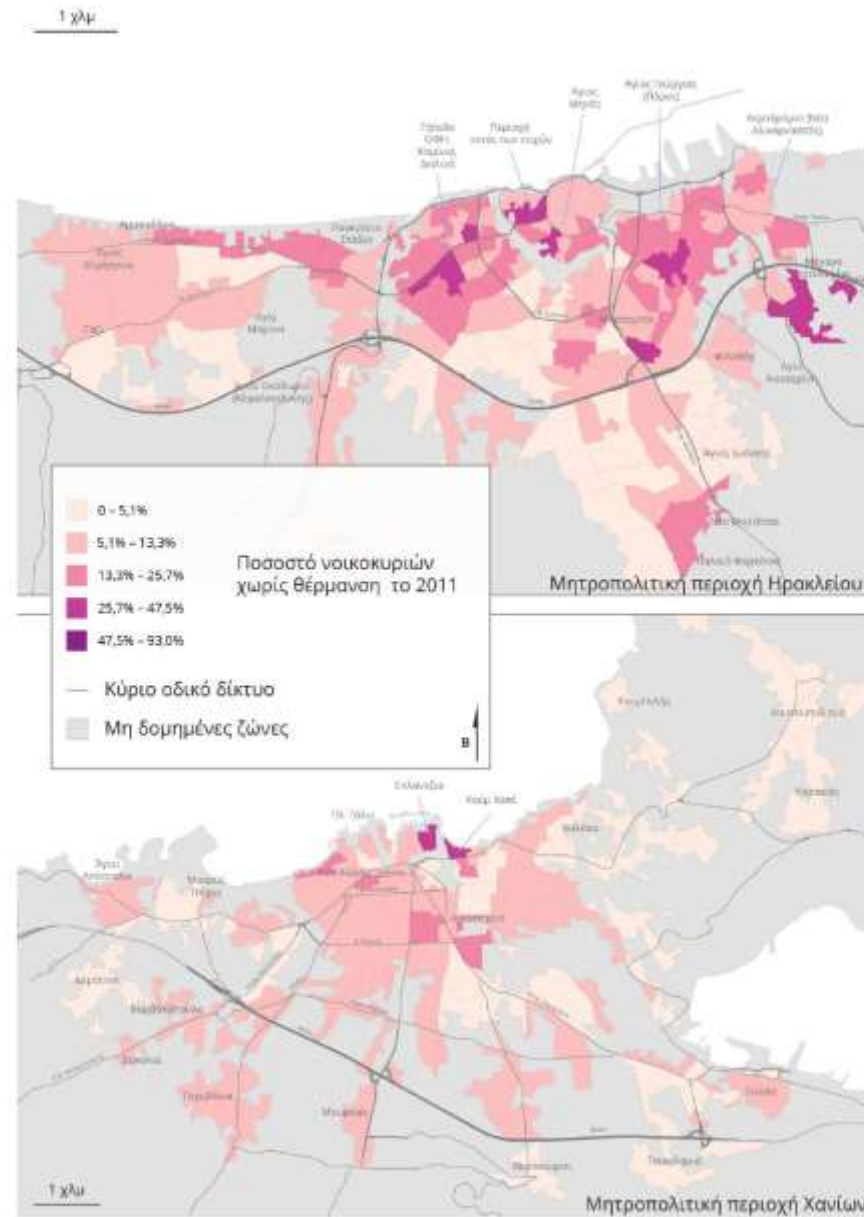
Υψηλό ιδίως στις αστικές περιοχές

% Ενοικιαστών

% Στεγαστικού επιδόματος

% Χωρίς Μόνωση

Χάρτης 4.4.5: Κατανομή νοικοκυριών χωρίς θέρμανση στις Μητροπολιτικές περιοχές Ηρακλείου και Χανίων (στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ 2011)

Γνωρίσματα αγροτικής-αστικής αποστέρησης

ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ

- Υψηλότερη **εκπαιδευτική αποστέρηση και ΕΕΑΚ**
- Ανάγκες φροντίδας εξαρτημένου πληθυσμού και προσβασιμότητας σε υπηρεσίες **>65**
- Χωρική απομόνωση-αποσύνδεση
- Σεισμός

ΑΣΤΙΚΕΣ

- Υψηλότερη **ανεργία, μακροχρόνια ανεργία και ανειδίκευτη εργασία- (επίπτωση COVID)**
- Ανάγκες φροντίδας **ανήλικου** πληθυσμού
- Υψηλότερα ποσοστά **στεγαστικής και περιβαλλοντικής αποστέρησης** (χωρίς θέρμανση και μόνωση, χρήση στεγαστικού επιδόματος αλλά σε περιιαστικές)

Ερωτήματα για εστιασμένες πολιτικές με κοινοτική συμμετοχή

---

1. Στρατηγικής περιφερειακής ανάπτυξης: **αστικής και αγροτικής ενδυνάμωσης?**
2. Ολοκληρωμένες βιώσιμες παρεμβάσεις: **τοπικές ανάγκες, κίνδυνοι και προτεραιότητες?**

Προστασία από πολλαπλούς κινδύνους- κοινωνική και συμβολική ενδυνάμωση

1. Προστασία απασχόλησης- εισοδήματος (τυπική, κοινωνική- αλληλέγγυα οικονομία)
2. Βελτίωση χωροθέτησης και προσβασιμότητας σε υπηρεσίες υγείας-φροντίδας
3. Πολιτισμική ποικιλομορφία των περιοχών (τοπική περηφάνεια: λαϊκός κοσμο-πολιτισμός)
4. Περιβαλλοντική προστασία (αναβάθμιση οικιστικού αποθέματος, αξιοποίηση δημόσιων/κοινών/κενών χώρων και υποδομών)
5. Προστασία από εκτοπισμό (τουριστικοποίηση)
6. Αρση χωρικής απομόνωσης, διακρίσεων και στίγματος (περιθωριοποίηση)

*Ευχαριστούμε την ομάδα του
Παρατηρητηρίου για την
τη συνεργασία*

Ελπίζουμε τα εργαλεία αυτά θα σας είναι χρήσιμα